

LUONNONVARA-ALAN TOIMIALAKLUSTERIN KOKOUS	Muistio
---	---------

Aika:	19.3.2025 klo 13–16
Paikka:	Kemi Digipolis ja Teams

Osallistujat: Anne-Mari Söderström, pj.
 Kaija Kinnunen, MTK
~~Aino Kurtti, MTK~~
~~Eija Nurmela, MTK/yrittäjä~~
~~Tuomo Marttila, Metsätalousyrittäjä~~
~~Olli Lipponen, Metsähallitus Metsätalous Oy~~
 Anna-Riikka Lavia, Arctic Ice Cream Factory/Ammattiopisto Lappia
~~Rainer Peltola, Luonnonvarakeskus~~
 Johanna Leppälä, Luonnonvarakeskus
~~Veikko Maijala, Lapin AMK~~
 Anne-Mari Väisänen, Lapin AMK
~~Janne Näkkäläjärvi, Saamelaisalueen koulutuskeskus~~
~~Kyösti Paloniemi, Lapin koulutuskeskus REDU~~
 Ulla-Maija Poranen, Lapin koulutuskeskus REDU
~~Maarit Vilppunen, Lapin koulutuskeskus REDU~~
 Risto Moilanen, REDU
 Jarmo Saariniemi, Ammattiopisto Lappia
~~Hanna Riina Vuontisjärvi, Kolarin kunta~~
~~Mikko Raappana, Meri-Lapin työllisyysalue~~
 Kaisa Mäkelin, Tunturi-Lapin ja Pellon työllisyysalue
~~Hanna-Leena Pesonen, Lapin liitto~~
 Anne Ristioja, Lapin ELY-keskus, klo 14.54 alkaen
 Paula Alho, Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus
 Inga Savukoski, Lapin ELY-keskus
 Tuula Uusipaavalniemi, ELY-keskus (ennakointivastaavien verkosto)
 Jarkko Parpala, Metsä Group

1. Kokouksen avaus, asialistan hyväksyminen ja sihteerin valinta

Anne-Mari Söderström avasi kokouksen klo 13.00. Asialista hyväksyttiin. Sihteeriksi valittiin Anne-Mari Väisänen.

2. Läsnäolijat

Todettiin läsnäolijat sekä jäsenmuutokset (ks. osallistujalista yllä). Uusina jäseninä Risto Moilanen (REDU) ja Kaisa Mäkelin (Tunturi- Lapin ja Pellon työllisyysalue). Meri-Lapin työllisyysalueen nimeämä jäsen vaihtuu ja Rovaseudun ja Pohjois- ja Itä-Lapin työllisyysalueiden nimeämisiä toimialaklustereihin ei ole vielä saatu. Inga Savukoski on nyt ELY-keskuksen jäsen.

3. Metsä Group tehtaan esittely ja puunhankinta

Piiripäällikkö Jarkko Parpala esitteli Metsä Groupin Kemin uuden Biotuotetehtaan esittelyvideon, tehtaan toimintaa ja alusti puukaupasta. Esityksen diakooste on tallennettu klusterin jäsenten käyttöön Luonnonvaraklusterin Teamsin kokouskansioon (Kokous_2025_03_19).

Tehtaan raaka-aineena ovat havupuut ja koivu, haapaa harvemmin. Tehtaassa valmistetaan havu- ja lehti-puusellua, ja kapasiteetti on 1,5 miljoonaa tonnia eli kolminkertainen edelliseen tehtaaseen verrattuna, sekä bioenergiaa ja muita biotuotteita. Vientiin menee 75 %, loput raaka-aineeksi kartonkitehtaalle. Suurin vientikohde on Pohjois-Amerikka. Henkilöstöä tehtaan sisäpuolella on yhteensä noin 250 henkilöä, sähkö-energiaomavaraisuus 250 %, ei käytä fossiilisia polttoaineita. Lisäksi puunhankinta työllistää toimihenkilöitä

sekä metsäkoneen ja puutavara-auton kuljettajia yhteensä noin 2 500 henkilöä. Sivuvirtojen hyödyntäminen on tärkeässä roolissa tuotannossa. Biotuotetehtaalla kehittämiskohteina ovat Kuura-tekstiilitehtaan esisuunnittelu sekä biotuotetehtaan prosesseissa syntyvän hiilidioksidin talteenotto

Puunhankinnassa korkeita kuljetuskustannuksia kompensoivat junakuljetukset ja suuret terminaalit. Talvi-korjuuleimikoita on paljon ja silloin on oltava tehokkaana. Olennaista puukuljetusten toiminnan kannalta on metsätieverkoston ylläpito. Myös Ruotsista ostetaan puuta jonkun verran.

Uudistavan metsätalouden tavoitteena on vuoteen 2030 mennessä: 1. Luonnon tilan vahvistaminen toden-netusti, 2. Ekosysteemipalveluiden strateginen hallinta ja 3. Seuraavan sukupolven vaikutustodenteet tuot-teissa. Uudistavan metsätalouden tavoite on monipuolistaa metsien rakennepiirteitä ja siten lisätä niiden lajimäärää. Metsä Group Plus on hoitomalli metsien monimuotoisuuden lisäämiseksi, jossa tarjotaan omis-tajajäsenille mahdollisuuden valita nykyistä korkeampi luonnonhoidon taso puukaupan ja/tai taimikonhoi-don yhteydessä. Käytännön toimet: lisää säästöpuita, tekopötkkelöitä ja suojatiheikköjä sekä leveämmät suojavyöhykkeet, peitteinen metsänkasvatus rehevillä turvemaidella, säästöpuuryhmien polttoa lisätään. Metsä Group Plus -kohteille maksetaan hehtaarikohtainen lisäbonus.

4. Edellisen kokouksen muistio

Edellisen kokouksen 2.10.2024 muistio löytyy [luonnonvara-alan klusterin Lapin luotsi -sivulta](#).

5. Toimialaklustereiden vuoden 2025 yhteinen teema – TKI

Toimialaklustereiden puheenjohtajien ja ennakkointivastaavien kokous pidettiin 29.1.2025, koollekutsujana energiaklusteri. Puheenjohtajakokouksen kokousaineistot ovat koottuna ja tutustuttavana Luonnonva-raklusterin Teamsin-kanavalla Klustereiden pj-tapaamisista -kansiossa. Puheenjohtajakokouksessa Lapin Kauppakamarin Antti Eteläaho alusti aiheesta Lapin elinkeinot ja TKI – esitysaineisto oli toimitettu etukä-teen tutustuttavaksi luonnonvaraklusterin kokouskutsuviestin liitteenä.

Keskusteltiin esitysaineiston virittämänä TKI-toiminnasta ja sen kehittämistarpeista ja mahdollisuuksista luonnonvara-alalla. Maakuntien TKI-toiminnan vetureina ovat yliopistot, joissa on tekniikan alan koulutus. Lapin ammattikorkeakoulussa panostetaan soveltavan tutkimuksen osaamisen uusien tutkimusryhmien pe-rustamisen ja tutkijarekrytointien kautta. Lappian Louen toimipiste on maaseutuyrittäjyyden osaamiskes-kus, jossa yhdistyy koulutus, tutkimus ja yrittäjyys sekä hanketoiminta. Myös Lapin koulutuskeskus REDUn ja ammattikorkeakoulun tuotekehityshankkeet ja oppimis- ja kehittämisympäristöt toimivat TKI-ympäris-töinä myös yrityksille. Rahoitusvälineitä on käytettävissä mm. yritysryhmä- ja viljelijähankkeisiin. Leaderin seteli-hankkeet ovat mahdollisuus matalan kynnyksen tuotekehitykseen.

TKI-teeman jatkoksi luovien alojen klusteri yhdessä Lappi brändi ja Strategista kasvua muutoksessa -hank-keiden kanssa toteuttavat toimialaklustereille yhteisen TKI-iltapäivän 5.9.2025 (aamupäivällä on klusterei-den pj-kokous) Lapin yliopistolla.

6. Klusteritoimijoiden keskeiset ajankohtaiset kuulumiset ja näkymät

Käytiin läpi klusteriorganisaatioiden ajankohtaiset kuulumiset ja näkymät jäsenten Teamsin kokouskansioon tekemien kirjausten pohjalta ja keskusteltiin niistä.

Klusteritoimijoiden keskeiset ajankohtaiset kuulumiset

Klusteritoimija	Luonnonvara-alan/Klusteritoimijan näkökulmasta - Ajankohtaista/tilannekuva nyt, Näkymät/tarpeita, joihin vastattava - Tiedotettavaa
Maaseutuyrittäjä Anne-Mari Söderström	Tilojen määrä jatkaa laskua, mutta sentään muutama spv-sopimuskin on tehty vuoden aikana. Uusia navettainvestointeja ei ole, sen sijaan lietteen sijoituslaitteistoihin sekä aurinkopaneeli-hin ja eläinten hyvinvoinnin parantamiseen on useita kymmeniä investointeja.
MTK Kaija Kinnunen Aino Kurtti Eija Nurmela	Tuotannon kannattavuushaasteet jatkuvat, yrittäjät siirtävät investointisuunnitelmiaan eteen-päin odottamaan parempia aikoja. Sukupolvenvaihdojen määrä on edelleen erittäin alhaisella tasolla. Tuotannosta luopuvat yhä nuoremmat yrittäjät.
Arctic Ice Cream Fac-tory / Lappia Anna-Riikka Lavia	Vilkas matkailusesonki on vauhdittanut paikallisten tuotteiden myyntiä ja alueelle on perus-tettu uusia ravintoloita, jotka käyttävät paikallisia tuotteita. Erikoistuotteiden osalta suunta on siis ollut positiivinen. Arkiruuun "paikallistaminen" odottaa kuitenkin vielä läpimurtoa, ja se

	liittyy nimenomaan alkutuotantoon ja isomman volyymin tuotteisiin. Töitä tehdään kovasti esimerkiksi Sodankylä-vetoisissa Lapin ruoka –hankkeissa ja edistysaskeliakin on saatu aikaan. Tärkeää olisi paikallisten perunoiden, juureksien, lihan, kalan jne. saaminen yhä useammin lautasille julkisissa ruokaluissa ja sekä kodeissa. Meri-Lapin alueelle on suunnitteilla lähiruuan verkkokauppa, joka liittyy Louen kyläkaupan ja paikallisen kuljetusliikkeen yhteistyöhön. Lappia Living Labs –hankkeessa on investointiosiossa tehty hankintapäätös marjanravistimen ja marjanravistuskontin hankinnasta, ja tämä kokonaisuus on tulossa käyttöön toukokuussa. Kuivurikontista pakastekuivureineen ja pakkaustiloineen on tarjouskilpailu auki, ja kevään aikana kilpailutetaan vielä kuivuriperäkärry ja pakastinperäkärry. Työpajoissa valmistellaan tulevaa keruu- ja satokautta, ja kesällä ja syksyllä päästään tositoimiin näissä uusissa kehittämissympäristöissä. Hankeyhteistyö on tiivistä. 26.3. Maa- ja metsätalousministeriönkansallinen ruokastrategiatyöpaja Rovaniemellä.
Luonnonvarakeskus Rainer Peltola Johanna Leppälä	Lapin ruoka 2 (julkisten keittiöiden hankintaosaaminen) ja Lapin ruoka 3 (avomaan tuotannon kehittäminen) hankkeiden yhteistyöt etenevät hyvin Sodankylän kunnan ja Lappian Louen yksikön toimijoiden välillä. Tulossa on esim. työpajoja lähiruuan hankintoihin ja logistiikkaan liittyen ja koulutuksia ja tilaisuuksia teemoittain kasviryhmiin liittyen. Tavoitteena on saada lisää lähiruuan tuottajia (LR3:ssa erityisesti kasvinviljelyä) ja lähiruokaa tarjolle julkiseen ja yksityisen sektorin ravintoloihin.
Lapin koulutuskeskus REDU Kyösti Paloniemi Ulla-Maija Poranen Maarit Vilppunen	Elintarvikealan lyhytkoulutukset vetävät edelleenkin hyvin osallistujia ja lyhytkoulutuksien tarjontaa on laajennettu leipomopuolelta elintarvikkeelle. Myös luonnonvara-alan ja elintarvike-alan yhdessä toteutettava lyhytkoulutus on ollut suosittu ja uudelleen toteutuksessa. Haku monimuotokoulutukseen pohjoinen pientuottaja on avoinna ja se alkaa syksyllä 2025. Yhteishaussa elintarvikealan vetovoima pysynyt ennallaan. Säilyke- hankkeeseen toivotaan lisää yrityksiä kehittämään tuotteita. Metsäalalla on ollut hyvin opiskelijoita ja opiskelijat työllistyvät hyvin koulutuksen jälkeen. Yhteishaun tulokset vaikuttavat erinomaisilta jälleen. Redussa on alkanut Metsätyön digitaalinen oppimisympäristö -hanke, joka kestää 2026 vuoden loppuun.
Lapin AMK Veikko Maijala Anne-Mari Väisänen	Korkeakoulujen yhteishaku on menossa: Lapin amkissa haussa metsätalousinsinöörin päiväopinnot ja agrologin monimuoto-opinnot. Erityisesti metsäalan opintojen vetovoima on hyvä ja metsätalousinsinöörit työllistyvät hyvin. Luonnonvara-alan ammattikorkeakoulujen välistä yhteistyötä tiivistetään: koulutuksia profiloidaan ja ristiinopiskelua lisätään. Myös jatkuvan oppimisen opintotarjontaa on tarkoitus rakentaa uudelleen työelämälähtöisemmäksi; kysyntää on pienemmistä oppimiskokonaisuuksista kuin tutkintoon johtavat opinnot. Ammattikorkeakoulussa vahvistetaan soveltavaa tutkimusta käynnistämällä kolme strategiaan pohjautuvaa tutkimusohjelmaa: hyvinvointia edistävät kestävät ratkaisut, uudistava liiketoiminta sekä uusiutuva energia. Tutkimusohjelmia vetämään on rekrytoitu johtavat tutkivat. Lisäksi soveltavan tutkimuksen ja TKI-toiminnan kehittämisen osaamista on vahvistettu tutkimuspäällikön rekrytoinnilla. Lukuisia hankkeita menossa ja rahoituskäsittelyssä, esimerkiksi - Lapin lähiliha - Lapissa tuotettu, Lapissa nautittu - Lisäarvoa kasveista - Ruokamatkailuhanke - Kohti paperitonta porotaloutta - Kierrätysravinteita prosessisivuvirroista - CLT-metsä - Metsätalouden sivuvirtojen hyödyntäminen -tutkimushanke. Lapin amkissa on alkamassa logistiikkainsinöörin koulutus 2026. Insinööri (AMK) logistiikka - Lapin ammattikorkeakoulu
Ammattiopisto Lappia Jarmo Saariniemi	Maatalousalan perustutkintoon on ollut hyvä määrä hakijoita, myös metsäalan hakijamäärät ovat nousussa. Elintarvikejalostuksen ammattitutkinnoissa aloittaa Louella 17 opiskelijaa toukokuussa. Elintarvikealan perustutkinnon toteuttamissuunnitelma on valmisteilla (liha-alan osaamisala). Tarkoituksena on aloittaa perustutkintokoulutus elokuussa. Oppimisympäristöissä lampolassa odotetaan karitsoinnin alkamista kuun lopussa ja navetalla keskituotos on 18 kg

	/lehmä per vrk ja joka toinen päivä lähtee 2000 kg maitoa. Maitoa menee myös suoraan jalostajille. Peltokoetoiminta: ensi kesänä perustetaan uusi nurmikeoalue ja jatketaan kaurakoikeita. Samalla lajikkeella on menossa kokeet myös Irlannissa ja Ruotsin Norrbottenissa ja Norjassa Tromssassa, sekä Islannissa. Monivuotinen viljahanke ja hopeahaprajuolan kasvatusta jatkuu edelleen. Kestävä ja ympäristöystävällinen automaatiojärjestelmä maatilojen peltotöihin - kehittämis- ja investointihanke on hakuprosessissa.
Saamelaisalueen koulutuskeskus Janne Näkkäljärvi	Uuden opetusporoteurastamon suunnittelu on aloitettu tänä kevät talvena. Tarkoituksena on, että teurastamo valmistuisi 2026 teurastuskaudeksi lähemmäksi Inarissa sijaitsevaa pääkoulua noin 2 km Inarin kylältä pohjoiseen. Samalla luovutaan Kaamasen Toivoniemen kampauksesta ja poro ja luontopuolen opetus siirtyy myös Inariin. Samaan aikaan meillä on käynnissä Lapin AMK:n kanssa EAKR-hanke, jossa mallinnetaan Tulevaisuuden poroteurastamon, lihaleikkamon ja jatkojalostukseen toimintaa. https://lapinamk.fi/poroteurastamotoiminnan-kehittamisen-uuden-teknologian-ja-innovaatioiden-avulla/. Toisaalta hankkeessa pyritään törmäyttämään ja luomaan uutta ajattelua/mahdollisuutta teurastamo tilojen ja erityisesti jatkojalostukseen hyödyntämistä myös muille elinkeinonharjoittajien (esim. marjat, yrtit, eläinruoka jne). Tämä siitä syystä, koska teurastamo tilana on aktiivisesti käytössä ainoastaan osan vuotta (lokakuu-helmikuu) ja tarvetta olisi kehittää myös käyttöastetta ja yllä mainittua yhteistyötä. Ko. hankkeesta saatavia tuloksia voidaan hyödyntää suoraan opetusteurastamon suunnittelussa. SAKK:ssa on saatu valmiiksi myös pääkoulun remontti, jossa remontoitiin olemassa olevia tiloja ja rakennettiin uutta. Meillä on nyt Inarissa pääkoulun yhteydessä uusi nahkamuokkaamo sekä takomo. Tervetuloa tutustumaan viimeistään syksyllä 2026, kun teurastamokin on valmis Meneillään Máhtut Interreg Aurora - hanke, jossa keskitytään keräämään, tuottamaan ja sitä kautta vahvistamaan saamelaisten kiertotalouteen ja toimeentulokäytäntöihin liittyvää tietoa kestävän kehityksen näkökulmasta https://mahtutproject.com/ Janne Näkkäljärvi on yhdessä Mika Aromäen kanssa SAKK:sta mukana asiantuntijajäsenenä Lapin ilmasto- ja energiastrategia -hankkeessa
Lapin ELY-keskus Anne Ristioja Paula Alho Inga Savukoski Tuula Uusipaavalniemi (ennakointivastaavien verkosto)	Maaseudulla on nyt kysyntää erityisesti harvaan asuttujen alueiden vesihuoltoinvestoinneille, koska vesiasiat ovat olleet niin aktiivisesti mediassa esillä. Maaseuturahaston mahdollisuudet niiden rahoittamiseen ovat rajoitetut: tukea myönnetään lähinnä yksityisille vesiosuuskunnille ja perusteena esimerkiksi vesikriisien ehkäisy. Hankkeisiin edellytetään 35 % yksityistä rahoitusta, joten julkisten vesihuoltolaitosten on vaikea hyödyntää ko. tukea. Haku maaseudun vesihuollon investointeihin loppuu huhtikuun lopussa 2025. Myös maaseudun laajakaistahankkeille on kysyntää ja tässäkin tilanne on se, että Lapissa olisi vielä runsaasti tekemistä, mutta tukivarojen niukkuus rajoittaa hankkeiden toteutumista. Rahoitukseen on tänä vuonna menemässä noin kuusi hanketta ja avustussumma 1,58 miljoonaa (65 % tuki). Maaseudun yritystuissa matkailu vauhdittaa kysyntää: kentällä on useita täysin uusia matkailutoimijoita ja hankkeet ovat aiempaa suurempia. Olemme joutuneet jonkin verran tiukentamaan kriteereitä - Rovaniemen alue ja matkailukeskukset on tuen ulkopuolella ja rahoitus suunnataan harvaan asutulle ja ydinmaaseudulle. Lisäksi edellyttämme majoituksen lisäksi muutakin palvelua esim. Ravintola- tai ohjelmalveluiden tarjontaa. Myös Leader-ryhmien käytössä olevat ns. setelitetut ovat olleet varsin suosittuja, vaikkakin työllistävät paljon hallintoa. Maatalouden puolella on hyvin vähän sukupolvenvaihdoshankkeita, mutta onneksi kysyntää muille tilaa kehittäville investoinneille. Liikkeelle on lähdyksässä maaseuturahoituksella liha-alan kehittämishanke sekä Muonion ja Inarin kunnan hanke maaseutuasumisen uusien ideoiden ja ratkaisujen hakemiseen. Myös porotaloudessa on menossa hankkeita mm. hiilijalanjälkeen liittyen sekä kansallisella rahoituksella mm. porojen etäraadonavaushanke, joka helpottaa maastosta löydettyjen porojen kuolinsyiden selvittämistä, toteuttajana Ruokavirasto. Hankepuolella aloittaa uusi rahoitusasiantuntija 1.5.2025, Eetu Puntala, yritysasiantuntija Heikki Moilanen on jäänyt eläkkeelle ja hänen tilalleen valittiin Mikko Niemelä. ELY:n ilmasto- ja ympäristöyksikkö suunnittelee turvepeltopäivää syksyksi Etelä-Lapin alueelle - päivä ja paikka vielä sopimatta, yhteyshenkilö Antti Miettinen, ELY-ilmasto- ja ympäristöyksikkö Rakennerahastojen Ympäristö EAKR- rahoituksen osalta vuonna 2025 jaossa oleva EU- ja valtion rahoitus:

	- Erityistavoite 1.1. Tutkimus- ja innovointivalmiuksien ja kehittyneiden teknologioiden käyttöönoton parantaminen noin 0,7 milj. – Toteuttaa Lapin Älykkään erikoistumisen strategiaa. - Erityistavoite 2.2. Ilmastonmuutokseen sopeutumisen, riskien ehkäisemisen ja katastrofivaikutusten ja -palautuvuuden edistäminen noin 0,7–1,0 milj. - Erityistavoite 2.3. Kiertotalouteen siirtymisen edistäminen noin 2,0 milj. Tässä kysyntä ollut pientä, joten hyville hakemuksille on tilaa, niin kuin tietysti muissakin erityistavoitteissa. Seuraava haku on alustavasti sovittu ja olisi 15.5.-23.9.2025. Elintarvikealan yrittäjille lähti sähköpostiin 28.2.2025 Ajankohtaisposti, tietoa TeamFinland-toimijoiden ajankohtaisista nostoista (ELY, Finnvera, BF). Listalla oli 68 yritystä. Tietoa Lapin ilmasto- ja energiastrategiahankkeesta: https://www.ely-keskus.fi/lappi/lapin-ilmasto-ja-energiastrategia-hanke. Tulossa vielä työpajoja https://www.ely-keskus.fi/ajankoh- taista-lapin-ilmasto-ja-energiastrategia-hankkeessa
--	--

7. Tulevaisuusnostot luonnonvaraklusterin luotsi -sivustolle

Määriteltiin käydyn keskustelun pohjalta tulevaisuusnostot, jotka kirjataan niille varattuun paikkaan [luonnonvara-alan klusterin Lapin luotsi -sivulle](#)

Metsä Groupin biotuotetehtaan kapasiteetti on kolmikertaistunut, tehdas ei käytä fossiilisia polttoaineita ja sähkönenergiomavaraisuus on 250 % - kehittämiskohteena on prosesseissa syntyvän hiilidioksidin talteenotto. Uudistavan metsätalouden tavoitteena on vuoteen 2030 mennessä luonnon tilan vahvistaminen todennetusti, ekosysteemipalveluiden strateginen hallinta ja seuraavan sukupolven vaikutustodenteet tuotteissa. Tavoitteena on metsien rakennepiirteitä monipuolistamalla lisätä niiden lajimäärää.

Elintarvikealaan liittyy ruokahuoltovarmuus, paikallisen ruuan merkitys Lapille ja niihin liittyvä vetovoimainen koulutus ja hankkeet.

Tutkimustoimintaan on panostettava maakunnassa, jotta TKI-toiminnasta saadaan vaikuttavampaa ja yritysten TKI-osaamista ja -osallistumista saadaan vahvistettua. Luonnonvara-alan tuotekehitykseen on käytettävissä rahoitusvälineitä yrityksille ja oppilaitoksille. Oppilaitosten oppimis- ja kehittämisympäristöt ovat mahdollisuuksia myös yritysten kehittämistoiminnalle.

8. Muut asiat

Muita asioita ei ollut.

9. Seuraava kokousaika ja -paikka sekä teema

Seuraava kokous 1.10. klo 12–15 Pilkkeessä Rovaniemellä.

10. Kokouksen päättäminen

Kokous päätettiin klo 16.